

omsorgsnämnden

Styrdokument

Gäller för: Bildnings- och

Dokumentansvarig: Verksamhetschef
Jennica Johansson

Fastställt: Bildnings och
omsorgsnämnden

2015-06-16 § 66

Reviderad:

Revidering av riktlinjer - handläggning av bistånd till äldre

Innehåll

1. Riktlinjernas syfte och tillämpning	3
1.1 Vem får besluta om vad?	3
2. Socialtjänstens uppdrag och handläggning	3
2.1 Uppdrag	3
2.2 Handlägningsrutiner	4
2.2.1 Hantera ansökan och inhämta information	4
2.2.2 Bedöma behov och beslut om insats	5
2.2.3 Genomförande och uppföljning	6
3. Insatser	7
3.1 Hemtjänst	7
3.1.1 Omvårdnadsinsatser	7
3.1.2 Serviceinsatser	8
3.2 Övriga insatser	11
3.2.1 Dagverksamhet	11
3.2.2 Särskilt boende	11
3.2.3 Stöd till anhöriga	12
3.2.4 Korttidsplats	12
3.2.5 Trygghetslarm	13
4. Schablon-tider	13

1. Riktlinjernas syfte och tillämpning

Riktlinjerna ska ge stöd och vägledning för handläggning av ekonomiskt bistånd inom Bildnings- och omsorgsnämnden i Bollebygds kommun. Syftet är att säkerställa att alla personer som ansöker om insatser inom äldreomsorgen får en rättssäker handläggning. I riktlinjerna anges Bollebygds kommuns ambitionsnivå. Riktlinjerna är vägledande och skall tillämpas med beaktande av förutsättningar i den aktuella situationen. En individuell bedömning ska göras i varje enskilt fall.

Dokumentet gäller för tjänstemän som beslutar om insatser inom äldreomsorg. Vid beslutsfattande ska en individuell prövning alltid göras och avsteg från riktlinjerna ska motiveras. Det ska framgå vad i individens situation som gör att ett eventuellt avsteg från riktlinjerna ska göras.

Riktlinjerna bygger i första hand på socialtjänstlagen (2001:453), SoL, lagens förarbeten och rättspraxis. Vägledande är också Socialstyrelsens föreskrifter om värdegrunden i socialtjänstens omsorg om äldre (SOSFS 2012:3).

1.1 Vem får besluta om vad?

Biståndshandläggare får fatta beslut om att bevilja och avslå ansökan om insatser enligt riktlinjerna om inget annat framgår av delegationsordningen.

2. Socialtjänstens uppdrag och handläggning

2.1 Uppdrag

Socialtjänstlagen är en målinriktad ramlag som ger kommunen stor frihet att utforma verksamheten med utgångspunkt från lokala förutsättningar och behov. I lagen anges målen för verksamheten och vilka resultat som ska åstadkommas men i regel inte hur detta ska uppnås.

I 5 kap. 4 § SoL står att "Socialtjänstens omsorg om äldre ska inriktas på att äldre personer får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande (värdegrund).

Socialnämnden ska verka för att äldre människor får möjlighet att leva och bo

självständigt under trygga förhållanden och ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra.”

Äldreomsorgen i Bollebygd inriktas på ett värdigt liv med upplevelse av välbefinnande. Våra brukare ges möjlighet att leva ett självständigt liv i den egna valda miljön. Vår verksamhet skall vara till nytta för de människor som har rätt till våra insatser. Ledorden i vår verksamhet är trygghet, respekt, integritet, flexibilitet samt förtroendefulla möten.

Vissa begrepp och principer som ska vara vägledande för individuellt inriktade insatser framgår i lagstiftningen. Verksamheten ska bland annat präglas av en helhetssyn som beaktar individens totala situation och omgivning. Frivillighet och självbestämmande ska vara vägledande vid handläggning av ett enskilt ärende, och vid utförandet av insatsen. Det innebär att det är den enskilde själv som bestämmer om han eller hon ska ta emot erbjudande om en viss social tjänst. Till socialtjänstens uppgifter hör dock att på olika sätt försöka motivera den enskilde att ta emot hjälp eller en insats. Insatserna ska anpassas till den enskildes aktuella förutsättningar och behov. Det är även väsentligt att, ur ett helhetsperspektiv, beakta ekonomisk hushållning för kommunen.

Socialtjänsten får dock aldrig ta över ansvaret från den enskilde utan arbetet skall inriktas på att den enskilde i möjligaste mån behåller ansvaret eller tar tillbaka ansvaret för den egna situationen. Insatserna syftar till att stärka den enskildes förmåga till ett självständigt liv.

Socialtjänsten har även en informationsskyldighet. Utredaren ska informera om utbudet av övriga relevanta samhällstjänster såsom mötesplatser/träffpunkter, dagverksamheter, anhörigstöd, fixartjänster, frivilligorganisationer och hushållsnära tjänster. Informationsskyldigheten gäller även till personer som har behov av insatser men inte är motiverade att ta emot stöd.

Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Det innebär inte bara en nivåbestämning utan ger också uttryck för vilken form av insats, vård och stödformer som kan komma i fråga. Den generella nivån av skälig levnadsnivå förändras kontinuerligt och så även rättspraxis, det vill säga domar, föreskrifter och allmänna råd.

2.2 Handläggningsrutiner

2.2.1 Hantera ansökan och inhämta information

Enligt 11 kap. 1 § socialtjänstlagen ska socialnämnden utan dröjsmål inleda utredning av vad som genom ansökan, anmälan el. på annat sätt har kommit till nämndens kännedom och som kan föranleda någon åtgärd av nämnden.

Vanligtvis kontaktas biståndshandläggare per telefon av den enskilde eller en anhörig och denne uttrycker ett behov. När detta sker upprättas en aktualisering, med informationen som inkommit och samtalstid bokas på relevant plats, i hemmet eller på kontoret eller där personen annars vistas, för att få en specificerad ansökan från den enskilde och inhämta information till utredningen.

I annat fall kommer en kallelse till vårdplanering från sjukvården. Då bokas snarast en tid för detta.

Det är enbart den enskilde eller en legal företrädare som kan ansöka om insatser.

Inför handläggning av ett ärende ska det klargöras vilken kommun som är bosättningskommun. Med bosättningskommun avses den kommun där den enskilde är stadigvarande bosatt eller annan kommun om den enskilde har starkast anknytning till den kommunen. Vägledning kan fås från folkbokföringsbestämmelserna, men de ska inte alltid vara avgörande.

Det är bosättningskommunen som ansvarar för stöd och hjälpinsatser för enskilda, oavsett om han eller hon tillfälligt eller under en längre tid vistas i en annan kommun. Det kan exempelvis gälla vid semestrar när man vistas i sin sommarstuga under olika perioder av året.

Vistelsekommunen är skyldig att på begäran av bosättningskommunen bistå med utredning och verkställighet i vissa fall. Detta gäller, när äldre personer, personer med funktionsnedsättning eller personer med allvarlig sjukdom har behov av insatser för att vistas en kortare tid - högst sex månader - i en annan kommun.

Bosättningskommunen ersätter vistelsekommunen för hjälp med verkställighet enligt den överenskommelse som finns inom Västra Götalandsregionen. Om

bosättningskommunen är klarlagd är vistelsekommunens ansvarig för stöd- och hjälpinsatser begränsad till akuta situationer. Om det inte finns eller är oklart vilken kommun som är bosättningskommun ansvarar vistelsekommunen för stöd och hjälp till den enskilde. Vistelsekommunen behåller ansvaret för stöd och hjälp till dess att det är klarlagt vilken kommun som är bosättningskommun.

En kommun som ansvarar för en placering i annan kommun har ett sammanhållet ansvar för alla insatser som den enskilde kan behöva i vistelsekommunen. En person som önskar flytta till en annan kommun men till följd av ålderdom, funktionsnedsättning eller allvarlig sjukdom har ett varaktigt behov av omfattande vård- och omsorgsinsatser och därför inte kan bosätta sig där utan att inflyttningskommunen bistår med behövliga insatser, får hos inflyttningskommunen, enligt 2 a kap 8 § socialtjänstlagen, ansöka om sådana insatser. De insatser man har rätt att ansöka om är särskilt boende och hemtjänst. En sådan ansökan skall behandlas som om den enskilde var bosatt i inflyttningskommunen. Det förhållandet att den sökandens behov är tillgodosedda i hemkommunen får inte beaktas vid bedömningen av ansökan.

På begäran av inflyttningskommunen är hemkommunen skyldig att bistå med den utredning som kan behövas för bedömningen av ansökan. En prövning ska först göras om personen tillhör dem med rätt att söka bistånd i en annan kommun. Om den enskilde tillhör gruppen görs en sedvanlig biståndsbedömning i enlighet med kommunens riktlinjer. Om den enskilde inte uppfyller kriterierna görs ett avslag där motiveringen framgår.

När en ansökan har inkommit och det har konstaterats att Bollebygds kommun är bosättnings-, vistelse eller inflyttningskommun startas en utredning enligt 11 kap. 1 § socialtjänstlagen. En utredningsmall finns i verksamhetssystemet och är vägledande i vad som utreds. Utredningen är en beskrivning av den enskildes behov och den livssituation som påverkar möjligheten att få dem tillgodosedda. Vid implementering av Individens behov i centrum, IBIC, kommer utredningen att bygga på de 11 livsområden enligt ICF som rubriker att titta på behov utifrån. En utgångspunkt i all utredning inom socialtjänstens arbete är att utreda det som behövs för att komma fram till ett beslut, men inte mer. Respekt för individens integritet är ett ledord i utredningen.

2.2.2 Bedöma behov och beslut om insats

Beslut om hemtjänst och övriga insatser beviljas som bistånd enligt 4 kap. 1 § eller 4kap. 2 § socialtjänstlagen. I lagen framgår att ”Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt. Vid prövningen av behovet av bistånd för livsföringen i övrigt får hänsyn inte tas till den enskildes ekonomiska förhållanden om rätten att ta ut avgifter för biståndet regleras i 8 kap. SoL. Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet ska utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv.”

Utredningen ska visa om det finns ett faktiskt behov av insats. Behovsbedömning är sedan den process som föregår och leder till ett beslut om bistånd.

Behovsbedömningsprocessen ska fokusera på individens behov och inte på socialtjänstens befintliga utbud av insatser. Utredningarna ska präglas av ett förhållningssätt som stödjer den enskilde att få ett liv med meningsfullhet, begriplighet och hanterbarhet. För att höja eller bibehålla funktionsnivån ska ett salutogent synsätt genomsyra utredningarna med fokus på det som fungerar. I behovsbedömningen dokumenteras om det föreligger ett behov och hur behovet ser ut, om den enskilde själv kan tillgodose behovet eller om det kan tillgodoses på annat sätt. Det görs också en prövning om insatsen behövs för att den enskilde ska uppnå en skälig levnadsnivå.

Kan behovet tillgodoses på annat sätt? Enligt äktenskapsbalken har makar ett gemensamt ansvar för hem och barn och ska i samråd verka för familjens bästa. Det innebär att hemmets skötsel som att städa, handla, laga mat och liknande uppgifter är makarnas gemensamma ansvar. Finns flera personer i hushållet ska samtligas förmåga att kunna utföra hushållsgemensamma insatser bedömas i utredningen. Finns flera personer i hushållet och ingen kan utföra insatserna ska samtliga personer ansöka om bistånd och utredas och beslut tas för var och en. Finns barn och ungdomar i hushållet tas även hänsyn till detta, dvs. vad man till exempel kan kräva av en 15 åring att själv utföra av dessa sysslor.

Vid bedömning av rätt till sådana insatser som nämnden får avgiftsbelägga med stöd av 8 kap. SoL, exempelvis hemtjänst och särskilt boende, ska den enskildes ekonomiska förhållanden inte beaktas.

Insatsen beviljas i enlighet med de behov som framkommit i utredningen och det beslut som fattats. Vid val av insats utgår vi från att biståndet ska tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå. Syfte och mål med insatsen ska tydligt framgå av biståndsbeslutet. Insatser som beviljas ska utformas så att de kompenserar den enskilde för de behov han/hon inte själv eller på annat sätt klarar att tillgodose. Besluten ska vara tidsbestämda till den tid behovet bedöms kvarstå, dock längst sex månader. Undantaget är beslut om särskilt boende som kan fattas utan tidsbegränsning.

Beslut om att bevilja eller avslå ansökan meddelas den enskilde tillsammans med ett beslutsmeddelande där det framgår på vilka grunder ansökan har beviljats eller avslagits. Med ett avslagsbeslut bifogas en besvärshänvisning där det framgår hur det går till att överklaga ett beslut. Utredning ska ske skyndsamt, riktmärke för utredningstider är två veckor efter ansökan om service- eller omsorgsinsatser eller åtta veckor efter ansökan om särskilt boende.

Från beslutsbilden skickas en beställning om genomförande i verksamhetssystemet till den enhetschef som är ansvarig för den beslutade insatsen. Beslutet innehåller tid som är relevant för uppdraget. Schablon för tid och omfattning framgår av riktlinjerna och avsteg från dessa motiveras i beslutet.

2.2.3 Genomförande och uppföljning

Biståndsbeslutet ligger till grund för den genomförandeplan som utföraren sedan upprättar tillsammans med den enskilde. Syftet med genomförandeplanen är att skapa balans mellan vad som bedöms erforderligt ur omvårdnadssynpunkt och den enskildes inflytande och delaktighet över insatsernas utformning. Utgångspunkten måste alltid vara den enskildes vilja.

I Bollebygd vill vi ha brukarinflytande och använder oss av ramtid. Det innebär att den enskilde, efter biståndsbedömning, får beslut om insatser översatt i tid, timmar och

minuter, så kallad ramtid. Inom tidsramen har den enskilde stort inflytande över insatsen, hur stödet ges samt vid vilken tidpunkt detta ska ske. Utföraren har också krav på sig att iakttä en hög grad av flexibilitet så att den enskilde med kort varsel kan byta insatser. Tidsramen kan dock inte förändras utan nytt biståndsbeslut. Utföraren får i utredningen viss information om den enskildes eventuella tidigare arbetsliv, särskilda intressen, behov och önskemål om att delta i samhällslivet och kan där det är möjligt anpassa bemötande och utförande av insatsen individuellt.

Brukarinflytande gäller enbart den typ av service och omvårdnad som ingår i riktlinjerna. Beslut om insatser för dagliga behov avseende personlig omvårdnad kan inte omfördelas till färre dagar med bibehållet antal timmar per vecka.

Insatsen följs upp om indikationer finns att behovet har förändrats och senast i samband med att beslutet går ut.

3. Insatser

3.1 Hemtjänst

Nämndens intentioner är att möjliggöra för människor att bo kvar i ordinärt boende så länge den enskilde känner sig trygg med den vård och omsorg som ges. För att möjliggöra kvarboende utifrån den enskildes vilja kan hemtjänst och andra insatser beviljas.

Hemtjänst innebär bistånd i form av serviceinsatser och omvårdnadsinsatser i den enskildes bostad. Bistånd kan beviljas både äldre personer och den som är under 65.

Serviceinsatser beviljas till personer som på grund av funktionsnedsättning eller ålderssvaghet inte kan sköta hemmet själva och inte heller kan få hjälp på annat sätt. Serviceuppgifter beviljas normalt inte om den sökande är gift eller sambo med någon som klarar att sköta serviceuppgifterna. Undantag kan göras om en person vårdas av någon närstående, då kan uppgifter av servicekaraktär beviljas som en avlastning för den som vårdar. Insatser som exempelvis städning, tvätt och disk efter vuxna barn eller andra anhöriga ingår inte. Trädgårdsarbete, städning av källare/vind, storstädning eller avfrostning av fryser och andra omfattande moment ingår inte heller.

Omvårdnadsinsatser är de som behövs för att tillgodose fysiska, psykiska, sociala eller existentiella behov. Detta kan innebära hjälp med eller stöd för att kunna äta och dricka, klä sig och förflytta sig, sköta sin hygien eller andra insatser för att den enskilde ska känna sig trygg och känna välbefinnande i det egna hemmet. Biståndet ska utformas så att den enskilde genom stöd i vardagen ska kunna bibehålla sin självständighet och delaktighet i så stor omfattning som möjligt.

Nedan följer de vanligaste insatserna och dess omfattning. Beslut om insatser följer med en beskrivning av behovet som bifogas i fritext till utföraren. Det ska till utföraren framgå om hjälp vid samtliga moment behövs eller om den enskilde klarar av delar själv, det vill säga i vilken grad insatsen ska vara stödjande eller kompenserande.

3.1.1 Omvårdnadsinsatser

På/Avklädning

I insatsen ingår, om inget annat anges i beslutet, påklädning och byte av eventuella inkontinensskydd, avklädning och byte av eventuella inkontinensskydd.

Dusch

Hjälp att duscha beviljas normalt en till två gånger/vecka. Om inget annat anges i beslutet ska i insatsen dusch ingå avklädning, duschning, hårtvätt, påklädning, kamning, rakning, hjälp med förflyttning till och från badrummet, städning av badrummet efter dusch. Hjälp med hygien

I insatsen ingår övre hygien, nedre hygien, byte av eventuella inkontinensskydd, munhygien i form av tandborstning eller rengöring av eventuell tandprotes, klippning av naglar, kamning, rakning, på- och avklädning, ta fram rena kläder.

Toalettbesök.

I insatsen ingår förflyttning till och från toalett, hjälp med kläder i samband med toalettbesöket, hjälp med hygien i samband med toalettbesöket, hjälp med byte av eventuella inkontinensskydd.

Ledsagning innebär stöd att uträtta ärende, ta sig till och från aktiviteter som exempelvis träffpunkt eller dagverksamhet, eller besök inom hälso- och sjukvård.

Hjälp vid måltid

Kan innebära hjälp att äta vid alla måltider, hjälp att inta dryck, hjälp att finfördela maten samt att vid behov få hjälp med förflyttning till och från matbordet. Det kan också innebära tillsyn vid måltid. Då ingår att personal försäkras sig om att brukaren får i sig mat och dryck vid alla måltider.

Förflyttning

Hjälp med förflyttning innebär hjälp med förflyttning till och från olika ställen i bostaden utifrån behov, exempelvis efter måltid eller toalettbesök. Uppstigning, hjälp att komma upp från sängen eller läggning, hjälp att komma i sängen. Vid varaktig funktionsnedsättning kan dubbelbemanning beviljas. Det ska framgå till utföraren vid vilka tillfällen behovet uppstår.

Tillsyn

Tillsynsbesök kan beviljas för att öka tryggheten för den enskilde, i syfte att hen ska kunna bo kvar i sin ordinära bostad. I insatsen ingår besök i brukarens bostad, hjälp med toalettbesök, hjälp med att dricka, annan hjälp av akut karaktär som är nödvändig. I beslutet ska frekvensen framgå. Behov och önskemål vid varje enskilt tillsynstillfälle styr vad som utförs.

Ringtillsyn

Trygghetsringning kan beviljas för att öka tryggheten för den enskilde i syfte att denne ska kunna bo kvar i sitt ordinära boende. I insatsen ingår att ringa till brukaren och höra hur hen mår, normalt en gång/dag samt att vidta adekvata åtgärder och brukaren har behov av hjälp.

Natttillsyn

Personer som har ett omfattande hjälpbehov och som inte kan sköta sin personliga omvårdnad samt som har behov av kontinuerlig natthjälp, kortare eller längre period, kan beviljas bistånd till natttillsyn. I insatsen ingår byte av inkontinensskydd vid behov,

toalettbesök vid behov, egenvård vid behov och hjälp med dryck vid behov. I beslutet ska anges hur många gånger/natt den enskilde behöver hjälp.

3.1.2 Serviceinsatser

Städning

I insatsen ingår vid varje tillfälle dammsugning av golven, damning, rentorkning av golv, städning av badrum (rengöring av badkar och rengöring av kakel runt badkar, dusch, tvättstället, toalettstol samt torkning av spegel, handtag och golv) rentorkning delar av dörrkarmar, dörrar och köksluckor vid behov. En gång per år städas hela dörrkarmar, dörrar och köksluckor samt städning bakom spisen.

I begreppet skälig levnadsnivå har här bedömts ingå att en ensamstående person får högst 2 rum och kök städade per tillfälle var tredje vecka. Motsvarande för makar/sammanboende är 3 rum och kök under förutsättning att de har separata sovrum. Vid städning av minderåriga barns rum hos familjer ska hänsyn tas till barnens ålder och mognad.

Hänsyn tas till individuella behov, vilket kan innebära att fler rum måste städas eller att städning ska ske oftare än var tredje vecka eller att rengöra kyl, frys eller spis. Detta ingår normalt inte i insatsen och kan beviljas med extra tid. Detta bör utnyttjas restriktivt, men kan vara aktuellt exempelvis hos astmatiker, allergiker eller barnfamiljer för att upprätthålla god hygien eller för att undvika sanitär olägenhet.

Hygienstäd

För personer med stora omvårdnads behov och som har daglig hjälp kan viss enkel underhållsstädning mellan ordinarie städtillfällen beviljas. Hygienstäd innebär att se till att det är rent i bostaden mellan ordinarie städningar I insatsen ingår rengöring av toalettstol och tvättstället samt torkning av toalettgolv. Normalt beviljas insatsen en gång mellan ordinarie städningar och är mindre omfattande än ordinarie städning.

Rengöring av hjälpmedel

I insatsen ingår att rengöra gång- hygien- eller lyfthjälpmiddel, vanligtvis rullstol eller rullator för den person som inte klarar av att göra det på egen hand.

Tvätt

Hjälp med tvätt innefattar tvätt i tvättmaskin av den enskildes kläder, sängkläder, sänglinne och handdukar.

Om inget annat anges i beslutet ska i insatsen tvätt ingå: samla ihop tvätt, tvätta i tvättmaskin i tvättstuga eller i den enskildes bostad, torkning i torktumlare eller torkskåp alternativt hängning av tvätt i den enskildes bostad där annan torkmöjlighet saknas, vikning av tvätt, vid behov plocka upp tvätten i skåp. I undantagsfall ingår strykning av enstaka plagg, tex skjorta, blus eller klänning. Mangling eller strykning av sängkläder, handdukar eller anhörigas kläder ingår inte.

Tvätt beviljas normalt en gång/varannan vecka.

Matdistribution

Personer som på grund av funktionsnedsättning eller ålderssvaghet inte själv kan tillreda sin måltid eller kan få hjälp på annat sätt kan beviljas bistånd till matdistribution. I insatsen ingår distribution av matsedel och beställning av matlåda, distribution av färdiglagad mat enligt gällande riktlinjer för hantering av matlåda. Kylkedjan får inte brytas och matlådan ska alltid lämnas till brukaren personligen i dennes bostad och i förekommande fall i brukarens kylskåp. Matdistribution beviljas normalt en gång/dag. Riktlinje är att behovet ska bedömas finnas minst två gånger/vecka.

Inköp

I insatsen ingår att hämta inköpslista, vid behov planera inköpslista i samråd med den enskilde, inköp, lämna inköp till den enskilde samt vid behov plocka upp varorna i skåp. Inköp av dagligvaror beviljas normalt en gång/vecka.

Promenad i samband med inköp kan beviljas om avståndet till affären är rimligt.

Ärenden

I insatsen ingår apoteksärenden och post- eller bankärenden, stöd att ta viktiga kontakter såsom boka tid hos frisör och fotvård eller ta kontakt med närstående eller god man. Övriga ärenden kan vara att ta ut sopor eller ta in post.

Hjälp att posta räkningar eller hjälp att boka tider ska normalt ombesörjas av god man eller anhörig.

Ledsagning

Ledsagning innebär att den enskilde får en ledsagare/följeslagare till planerade besök hos exempelvis fotvården, frisören eller sjukvården. I insatsen ingår hjälp med påklädning av ytterkläder och skor vid behov, ledsagning till och från besöket som beslutats om, hjälp med avklädning av ytterkläder vid hemkomst, samt vid behov omvårdnadsuppgifter i samband med besöket.

Ledsagning till sjukvård bör i möjligaste mån ombesörjas av anhörig/närstående, god man och med regionens sjukresor. Ledsagning i akuta situationer ingår inte.

Promenad

Promenad beviljas i syfte att komma ut, få viss social samvaro och öka välbefinnandet. Insatsen kan även beviljas i samband med annan insats, exempelvis inköp, om avståndet är rimligt.

Stöd/stöttning

Stöd/stöttning är ett samlingsnamn för ett flertal moment som den enskilde kan ha behov av att få stöd i. Exempel är följande: diska, iordningställande av mat, bädda, renbäddning, stödstrumpor, ögondroppar. Insatsen beviljas med tid relevant för uppdraget och med en tydlig beskrivning till utföraren om vad som ska ingå och vad den enskilde själv klarar av att göra.

Diskning beviljas normalt en gång/dag och innebär hjälp med att plocka i och ur diskmaskin. Den enskilde bör ha en diskmaskin i hemmet. I undantagsfall beviljas individuellt bistånd för handdiskning. Om den enskilde har hjälp med

iordningsställande av mat sker diskning vid nästa matförberedelsetillfälle. I insatsen ingår avdukning och diskning i diskmaskin om inte särskilda skäl för handdiskning föreligger.

Iordningställande av mat innebär tillredning av enklare mat i hemmet, exempelvis att steka/koka ägg eller koka gröt. Insatsen beviljas normalt inte, i undantagsfall beviljas insatsen personer som har dagligt omvårdnadsbehov. Det ska till utföraren framgå frekvens och om hjälp vid samtliga moment behövs eller om den enskilde klarar av delar själv.

I insatsen ingår:

*förberedelse av frukost, framdukning, diskning av matförberedelseredskap,

*förberedelse av lunch som till exempel uppvärmning av färdiglagad mat eller i undantagsfall enklare matlagning, diskning av matförberedelseredskap.

* förberedelse av middag som till exempel uppvärmning av färdiglagad mat eller i undantagsfall enklare matlagning, framdukning vid behov, diskning av matförberedelseredskap.

* förberedelse av mellanmål, vid behov framdukning och diskning av matförberedelseredskap.

Bäddning av säng beviljas normalt en gång/dag och i samband med utförandet av andra insatser i hemmet.

Renbäddning av säng innebär byte av lakan och örngott med regelbundenhet ungefär var 14e dag.

Skötsel av djur

Skötsel av husdjur beviljas normalt inte. Detta bör ombesörjas av anhörig/ närstående, god man eller genom köp av tjänsten från privata marknaden som t.ex.

pensionat/dagvård för husdjur. I de fall den enskilde som har hemtjänst av någon anledning inte självständigt kan sköta redan befintligt husdjur kan stöd ges under begränsad tid under avvaktan på annan lösning. Den enskilde skall i största möjliga utsträckning vara delaktig i skötseln av sitt husdjur.

3.2 Övriga insatser

3.2.1 Dagverksamhet

Dagverksamhet syftar till att ge personer med demensdiagnos som är i behov av socialt stöd möjlighet till meningsfull sysselsättning och gemenskap. För den enskilde ska dagverksamheten syfta till att öka möjligheterna att bo kvar i det egna hemmet, ge en meningsfull sysselsättning, erbjuda social samvaro, stärka självkänslan, bevara och förbättra funktioner, ge möjlighet till fysisk aktivitet och ge möjlighet till begriplighet och en känsla av sammanhang.

För den som inte har en demensdiagnos finns möjlighet att delta i dagverksamheten utan biståndsbeslut, alternativt hänvisas till andra aktiviteter eller träffpunkter för att få tillgång socialt stöd, meningsfull sysselsättning och gemenskap.

3.2.2 Särskilt boende

När behov av tillsyn eller kraven på trygghet och säkerhet inte längre kan tillgodoses i ordinärt boende finns det möjlighet att ansöka om särskilt boende. Kommunen är enligt 5 kap 5 § socialtjänstlagen skyldig att inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor med behov av särskilt stöd. Ett särskilt boende kännetecknas främst av att:

Det är utformat och utrustat så att den enskilde kan fortsätta leva ett så självständigt liv som möjligt. De insatser som den enskilde behöver kan ges dygnet runt. Tillgänglig personal finns som kan bedöma när social och/eller medicinsk vård krävs, samt kan svara för att sådan ges

God service och omvårdnad erbjuds med utgångspunkt från den enskildes behov, självbestämmande, integritet, trygghet och livskvalitet.

Grund för att bevilja ett särskilt boende är att den enskilde har ett omfattande behov av service och omvårdnadsinsatser som inte är tillfälliga samt behöver tillsyn och andra insatser under stor del av dygnet. Den enskilde ska också uppleva stor otrygghet, ensamhet, osäkerhet eller oro i sitt boende. Hög ålder, över 90 år, ska också särskilt beaktas vid bedömningen om den enskilde också är i behov av daglig tillsyn, är otrygg, ensam, känner sig isolerad, inte kan leva ett aktivt liv eller inte kan ha inflytande över sin vardag.

I de fall den enskilde har ett omfattande omvårdnads- och tillsynsbehov bör särskilt boende övervägas, liksom när omfattningen av insatserna motsvarar resurserna för heldygnssorg. En enskild som har behov av hemtjänst med mer än 120 timmar/månad ska få fördjupad information om möjligheten att ansöka om särskilt boende

Enbart servicebehov, d v s hjälp med inköp, städning och övriga praktiska hemsysslor eller behov av att byta lägenhet motiverar inte ett bistånd till särskilt boende.

Beslut om särskilt boende fattas enligt 4kap. 1 § SoL utan specifikation om avdelning och utan tidsbegränsning. Personer som utretts och har en demensdiagnos har möjlighet att bo på en särskild avdelning. Ingen omprövning behöver ske om den enskilde behöver byta avdelning eller lägenhet.

För den som har beviljats eller beviljas bistånd i form av särskilt boende ska det ingå i en skälig levnadsnivå att kunna sammanbo med make eller sambo. Att beviljas medboende gäller under förutsättning att paret varaktigt har sammanbott eller, om den ena parten redan bor i ett sådant boende, att paret dessförinnan varaktigt har sammanbott. En förutsättning för makarnas fortsatta sammanboende är att de är överens om detta, införstådda med vad detta innebär och att boende i särskilt boende alltid är ett frivilligt val.

I de fallen makar valt att bo tillsammans i särskilt boende och den biståndsberättigade flyttar ur boendet eller avlider, medför det att beslutet om särskilt boende avslutas och hyresavtalet sägs upp. Den medboende kan inte bo kvar utan eget bistånd. Medboende kan, i vanlig ordning ansöka om och beviljas särskilt boende för egen del om behov föreligger.

Om båda makarna är i behov av särskilt boende föreligger rätt till parboende enligt bestämmelsen i 2 kap. 2 § SoF. I sådana fall ska var och en av makarna för egen del ansöka om särskilt boende och, om de så önskar, även begära att de ska beredas plats på samma särskilda boende.

3.2.3 Stöd till anhöriga

Enligt 5kap. 10 § SoL anges att socialnämnden ska underlätta för dem som vårdar en närstående som är äldre eller långvarigt sjuk eller som stödjer en närstående som har funktionshinder. Närståendestöd, avlösning, dagverksamhet, tillfällig vistelse på korttidsplats eller kontinuerlig växelvis vård är exempel på insatser som kan avlasta en anhörig som vårdar en närstående i hemmet.

Närstående är enligt lagen den som vårdas och anhörig är den som stödjer och vårdar den närstående. Utgångspunkten för biståndsbedömningen är den som vårdas och den anhöriges behov av avlastning i omvårdnadsarbetet. Det är den som vårdas som får beslut om insatsen.

Närståendestöd. Om en närstående bistår med hjälp av personlig karaktär, som annars skulle ingå i hemtjänstens insatser och gör det minst 15 tim/v, kan en ekonomisk ersättning på 1 200 kr/mån beviljas. Summan påverkas inte vid tillfälliga vistelser på sjukhus eller växelvis vård.

Avlösning är ett tillfälligt övertagande av den anhöriges omsorg. Att personen som vårdar en närstående och den närstående bor tillsammans förutsätts. Avlösning av anhörig i hemmet upp till maximalt 12 timmar/ månad är avgiftsfri. Om avlösningen överstiger 12 timmar/månad är den överstigande delen avgiftsbelagd. Timmarna kan fördelas fritt över månaden

3.2.4 Korttidsplats

Insatsen från hemtjänsten kan göra det möjligt att bo kvar i ordinärt boende. Som ett komplement till hemtjänst kan korttidsplats beviljas för en begränsad tid. När den enskilde vistas inom akutsjukvården ska en vårdplanering genomföras för planering av återgång till ordinärt boende. I undantagsfall kan behov finnas av korttidsplats i direkt anslutning till akutsjukvården.

I insatsen ingår en bäddplats utanför det egna boendet, avsedd för tillfällig vård och omsorg dygnet runt.

Korttidsplats kan beviljas vid en eller flera nedan uppräknade behov eller situationer:

- Behov av omfattande vård och omsorg under stor del av dygnet
- behov av omfattande vård och omsorg dygnet runt och där en sammanboende anhörig har behov av avlastning
- behov av rehabilitering t.ex. efter frakturer som en tillfällig lösning i avvaktan på att omfattande bostadsanpassning genomförs
- om en tillfällig lösning vid en akut situation i väntan på permanent särskilt boende
- där alla andra insatser är uttömda och tryggheten ändå inte kan tillförsäkras i det egna hemmet

Korttidsplats kan även beviljas personer med behov av rehabilitering som inte kan tillgodoses i det egna boendet. Rehabiliteringsbehov och rehabiliteringspotential bedöms av läkare.

Kontinuerlig växelvis vård kan beviljas på korttidsplats upp till två veckor/månad.

3.2.5 Trygghetslarm

I insatsen ingår installation av trygghetslarm, information om hur trygghetslarmet fungerar, kontroll av att trygghetslarmet fungerar, svara på larmanrop, vidta adekvata åtgärder enligt överenskommelse vid larmanropning.

Trygghetslarm beviljas efter biståndsbedömning och ska möjliggöra för den enskilde att snabbt komma i kontakt med larmcentral och hemtjänstpersonal om den enskilde hamnar i nödsituation. Insatsen medför en trygghet för den enskilde genom att hjälp och stöd kan ges under tider och vid situationer som inte kan förutses eller schemaläggas.

En förutsättning är att personen har förmåga att hantera larmet. Trygghetslarmet kan i särskilda fall beviljas som stöd till anhörig/närstående

För den som bor i servicehus ingår trygghetslarm i den särskilda boendeformen.

4. Schablontider

Insatser och schablontider för hemtjänst i ordinärt boende enligt IBIC (Individens behov i centrum)

Insatser	ICF-kod	Förklaring	Färdighets- träning	Kompensa- toriskt stöd	Praktiskt stöd	Schablon- tid
Förflyttning						
Förflyttning	d450- d469	Hjälp vid förflyttning med och utan hjälpmedel	JA	JA	NEJ	10 min
Promenad	d450- d469	Enbart SoL beslut. Ingen rehabiliterande promenad.	HSL	JA	JA	30 min
Ledsagning	d450- d489	Till och från sjukhus, frisören, fotvården, och inköp av dagligvaror	JA	JA	JA	Tid relevant för uppdraget
Personlig Vård						
Hjälp vid hygien	d510	Tvätta sig vid morgon och kvällsrutin	JA	JA	JA	15 min
Kroppsvård	d520	Borsta tänder, smörja kroppen, raka sig, klippa nagla, ögondroppar	JA	JA	JA	5 min
Toalettbesök	d530	Stöttning vid toalettbesök	JA	HSL	JA	10 min

Dusch	d510	Hjälp med dusch hela eller delar av kroppen	JA	JA	JA	45 min
På/Avklädning	d540	Stödstrumpa är inkluderat i detta	JA	JA	JA	15 min
Hjälp vid måltid	d550- d560	Stötta vid måltid, samt matning	JA	HSL	JA	20 min
Hemliv						
Organisera måltid	d630	Skriva inköpslista, duka, värma maten samt laga mat	JA	JA	JA	10 min
Matdistribution	d620		NEJ	NEJ	NEJ	5 min
Diska	d6401	Diska vid frukost, lunch och kvällsmat	JA	JA	JA	5 min
Insatser		Förklaring	Färdighets- träning	Kompensat oriskt stöd	Praktiskt stöd	Schablon tid
Tvätt	d6408	Samla ihop kläder, tvätta, torka, vika och lägga in i skåp. Stryka ingår Ej	JA	JA	JA	1.30 tim

Renbäddning	d6402	Att bädda rent i säng	JA	JA	JA	15 min
Bäddning	d6402	Bäddning samt uppbäddning av säng	JA	JA	JA	5 min
Städa	d6402	Städ av 2 rok samt badrum	JA	JA	JA	1.30 tim
Hygienstäd	d6402	Extra städ av badrum	NEJ	JA	NEJ	20 min
Underhåll av hjälpmedel	d6504	Städning av hjälpmedel	NEJ	JA	NEJ	15 min/vecka
Inköp	d620	Att transportera varor och tjänster	JA	JA	JA	30 min
Posthantering	d650	Att hämta, samt transportera post	JA	JA	JA	5 min
Kropps- funktioner						
Tillsyn	b1528	Känsla av trygghet	NEJ	NEJ	NEJ	10 min
Trygghetslarm	b1528	Trygghetslarm	NEJ	NEJ	NEJ	
Omgivnings- faktorer						

Avlösning	e398	Avlösning i och utanför hemmet	NEJ	NEJ	NEJ	Relevant för uppdraget
-----------	------	--------------------------------	-----	-----	-----	-------------------------------

Färdighetsträning

Aktivitet att lära, förbättra eller utvecklafärdigheter genom praktiska övningar

Kompensatoriskt stöd

Aktivitet att utföra en uppgift åt individen, som inte kan utföra den själv

Praktiskt stöd

Aktivitet att praktiskt stödja eller guide individen i aktiviteter eller till delaktighet